GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2015 m. rugsėjo 16 d.[1]

Byla C-330/14

Gergely Szemerey
prieš
Miniszterelnökséget vezető miniszter

(Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Vengrija) prašymas **priimti prejudicinį sprendimą)**

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Priimtinumas — Bendra žemės ūkio politika — Tiesioginės paramos schemos — Integruota administravimo ir kontrolės sistema — Išmokų mažinimas arba neskyrimas, jeigu nesilaikoma tinkamumo finansuoti ir kompleksinio paramos susiejimo taisyklių — Ūkininko reikalavimo pateikti retos augalų veislės sertifikatą nesilaikymas — Proporcingumas — Administracinė praktika — Force majeure“

1. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje ūkininkas, teikdamas agrarinės aplinkosaugos išmokos paraišką, kartu nepateikė nacionalinės teisės aktuose numatyto retos augalų veislės sertifikato. Sertifikato reikia paraiškai dėl didesnės pagalbos auginant retos veislės augalus pagrįsti. Vėliau kompetentingos institucijos pripažino *force majeure* aplinkybes, kai dėl sudėtingų oro sąlygų buvo neįmanoma pasodinti tos rūšies augalų. Vis dėlto išmokos paraiška buvo atmesta visa ir ūkininkui nurodyta sumokėti papildomą administracinę nuobaudą, kuri būtų išieškota per ateinančius trejus metus. Taip iš esmės nuspręsta dėl to, kad ūkininkas laiku nepateikė sertifikato.

2. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti du klausimus. Pirmasis susijęs su tinkama veiksmų laisve, kuria gali naudotis valstybės narės, kurdamos mechanizmus veiksmingai žemės ūkio pagalbos schemų kontrolei užtikrinti. Antrasis klausimas, logiškai susijęs su pirmuoju, keliamas dėl to, ar dėl visos paraiškos skirta nuobauda suderinama su tam tikromis Sąjungos žemės ūkio teisės aktų taisyklėmis.

1 — Originalo kalba: anglų.

I – **Teisinis pagrindas**

A – *ES teisė*

1. Reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 [2]

3. Kaip nurodyta Reglamento Nr. 1698/2005 1 straipsnyje, reglamentu, be kita ko, nustatomos bendros taisyklės, reglamentuojančios ES paramą kaimo plėtrai, kurią finansuoja Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP).

4. Reglamento tikslus numatyta įgyvendinti pasitelkiant keturių krypčių priemones, apibrėžtas reglamento IV antraštinėje dalyje. Antrąją kryptį sudaro priemonės, kuriomis siekiama gerinti aplinką ir kraštovaizdį. Šioje srityje 36 straipsnio a dalies iv punkte nustatyta, kad pagal šią kryptį parama skiriama priemonėms, skirtoms tausiam žemės ūkio paskirties žemės naudojimui mokant, be kita ko, agrarinės aplinkosaugos išmokas.

5. Reglamento 39 straipsnis susijęs su agrarinės aplinkosaugos išmokomis. Jo 2 ir 3 dalyse numatyta, kad valstybės narės skiria tokias išmokas ūkininkams, savanoriškai prisiėmusiems agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimus. Tai įsipareigojimai, kurie apima daugiau nei atitinkami Sąjungos teisės aktuose nustatyti privalomi standartai ir būtiniausi trąšų ir augalų apsaugos priemonių naudojimo reikalavimai ir kiti nacionalinės teisės aktuose nustatyti atitinkami privalomi reikalavimai.

6. Reglamento Nr. 1698/2005 74 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad siekdamos užtikrinti, kad Europos Sąjungos finansiniai interesai būtų veiksmingai apsaugoti, valstybės narės priima būtinus įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Reglamentas (EB) Nr. 1975/2006 [3]

7. Kaip nurodyta Reglamento Nr. 1975/2006 1 straipsnyje, reglamentu nustatomos išsamios bendrai finansuojamų paramos kaimo plėtrai priemonių, nustatytų remiantis Reglamentu Nr. 1698/2005, kontrolės ir kompleksinio paramos susiejimo procedūrų įgyvendinimo taisyklės.

8. 4 straipsnis susijęs su paramos paraiškomis ir mokėjimo prašymais. Jame numatyta:

„1. Nepažeidžiant specialių šio reglamento nuostatų, valstybės narės numato tinkamą paramos paraiškų pateikimo tvarką.

<…>

3. Paramos paraiškos ir mokėjimų prašymai gali būti patikslinami bet kuriuo metu po jų pateikimo, jeigu kompetentinga institucija pripažintų akivaizdžias klaidas.“

2 — 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamentas dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL L 277, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 4, 2007 1 9, p. 10, ir OL L 206, 2012 8 2, p. 23) su pakeitimais, padarytais 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 473/2009 (OL L 144, p. 3).

3 — 2006 m. gruodžio 7 d. Komisijos reglamentas, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisykles, susijusias su paramos kaimo plėtrai priemonėmis (OL L 368, p. 74), su pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 9 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 484/2009 (OL L 145, p. 25).

9. 5 straipsnyje įtvirtinti bendrieji kontrolės principai. Jame nurodyta:

„1. Nepažeisdamos specialių šio reglamento nuostatų, valstybės narės užtikrina, kad Bendrijos ar nacionaliniuose teisės aktuose arba kaimo plėtros programose nustatyti tinkamumo kriterijai būtų tikrinami pagal valstybių narių nustatytinus rodiklius, kuriuos būtų galima patikrinti.

<…>

3. Nepažeidžiant specialių nuostatų, kai nustatoma, kad siekdami įgyti paramos schemos tikslams prieštaraujantį pranašumą, paramos gavėjai dirbtinai sukūrė tokioms išmokoms gauti reikalingas sąlygas, jiems išmokos neskiriamos.“

10. 10 straipsnis yra II skyriuje „Kontrolė, sumažinimas ir neskyrimas“. Šis straipsnis „Bendrieji principai“ išdėstytas taip:

„1. Paramos paraiškos ir paskesni mokėjimo prašymai tikrinami taip, kad būtų veiksmingai patikrinta atitiktis paramos skyrimo sąlygoms.

2. Valstybės narės nustato tinkamus metodus ir priemones, kurių reikia patikrinti paramos skyrimo kiekvienai paramos priemonei sąlygų atitiktį.

3. Valstybės narės naudoja Reglamento (EB) Nr. 1782/2003 II antraštinės dalies 4 skyriuje numatytą integruotą administravimo ir kontrolės sistemą (toliau – IAKS).

4. Tinkamumo kriterijų patikrinimą sudaro administraciniai patikrinimai ir patikrinimai vietoje.

5. Atitiktis kompleksiniam paramos susiejimui tikrinama atliekant patikrinimus vietoje ir, kai reikalinga – administracinius patikrinimus.

<…>“

11. 11 straipsnis skirtas administracinės kontrolės priemonėms. Jo 1 dalis suformuluota taip:

„Administraciniai patikrinimai taikomi visoms paramos paraiškoms ir mokėjimų prašymams ir apima visus aspektus, kuriuos įmanoma patikrinti administracinėmis priemonėmis. Procedūromis užtikrinamas su kontrole susijusio darbo, patikrinimo rezultatų ir priemonių, kurių imtasi neatitikimo atvejais, registravimas.“

12. 18 straipsnyje „Sumažinimas ir neskyrimas tinkamumo kriterijų nesilaikymo atveju“ numatyta:

„1. Jeigu nesilaikoma kurio nors su paramos skyrimu susijusio įsipareigojimo, išskyrus įsipareigojimus dėl deklaruojamo ploto dydžio ar gyvulių skaičiaus, prašoma paramos suma sumažinama arba neskiriama.

2. Valstybė narė nustato sumažintiną paramos sumą, visų pirma atsižvelgdama į nustatytos neatitikties įsipareigojimams rimtumą, mastą ir pastovumą.

Neatitikties įsipareigojimams rimtumas visų pirma priklauso nuo neatitikties pasekmių svarbos atsižvelgiant į nesilaikytų kriterijų tikslus.

Neatitikties įsipareigojimams mastas visų pirma priklauso nuo neatitikties poveikio visai operacijai.

Ar neatitiktis yra pastovi, visų pirma priklauso nuo to, kaip ilgai poveikis tęsiasi arba nuo galimybių nutraukti tą poveikį priimtinomis priemonėmis.

3. Jeigu įsipareigojimų nesilaikoma sąmoningai, paramos gavėjui neskiriama parama pagal atitinkamą priemonę už atitinkamus EŽŪFKP metus ir už kitus kalendorinius metus.

<…>“

3. Reglamentas (EB) Nr. 1122/2009 [4]

13. Reglamente Nr. 1122/2009 išdėstytos išsamios kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, nustatytos Reglamento (EB) Nr. 73/2009 [5] II antraštinės dalies 4 skyriuje, ir Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 [6] 85t ir 103z straipsniuose numatyto kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisyklės. Kaip nurodyta 87 straipsnyje, reglamentas taikomas paramos paraiškoms, susijusioms su 2010 m. sausio 1 d. prasidedančiais prekybos metais arba priemokų laikotarpiais.

14. Reglamentu Nr. 1122/2009 pakeistas Reglamentas (EB) Nr. 796/2004 [7]. Pagal Reglamento Nr. 1975/2006 7 ir 8 straipsnius, kartu atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1122/2009 II priede pateiktą koreliacijos lentelę, Reglamento Nr. 1122/2009 14, 23 ir 75 straipsniai turi būti taikomi *mutatis mutandis* Reglamente Nr. 1975/2006 reglamentuojamoms situacijoms.

15. Reglamento Nr. 1122/2009 14 straipsnis susijęs su bendrosios paraiškos pakeitimais. Šio straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Pasibaigus bendrosios paraiškos teikimo laikui, individualūs žemės ūkio paskirties sklypai arba teisės į individualias išmokas gali būti papildomai įrašomi į bendrąją paraišką, jei laikomasi paramos schemų reikalavimų.

Paskirties ar paramos schemų pakeitimai, susiję su žemės ūkio paskirties sklypais ar bendrojoje paraiškoje jau deklaruotomis teisėmis į išmokas, gali būti daromi tomis pačiomis sąlygomis.

Jei pirmoje ir antroje pastraipose nurodyti pakeitimai susiję su pateiktinais patvirtinamaisiais dokumentais arba sutartimis, susijusius pakeitimus leidžiama daryti ir tuose dokumentuose arba sutartyse.“

16. Reglamento 23 straipsnyje reglamentuojamas pavėluotas pateikimas. 1 dalyje nustatyta:

„Išskyrus 75 straipsnyje nurodytus *force majeure* atvejus ir išskirtines aplinkybes, jei ūkininkas vėluoja šiame reglamente nurodytas paramos paraiškas pateikti iki nustatyto termino, suma, į kurią ūkininkas būtų turėjęs teisę, jei paramos paraiška būtų pateikta laikantis nustatytų terminų, mažinama 1 % už kiekvieną vėlavimo darbo dieną.

4 — 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentas, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu, moduliavimu ir integruota administravimo ir kontrolės sistema pagal tame reglamente numatytas ūkininkams skirtas tiesioginės paramos schemas, ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu pagal vyno sektoriui numatytą paramos schemą (OL L 316, p. 65, ir klaidų ištaisymas OL L 327, 2012 11 27, p. 58, ir OL L 246, 2013 9 17, p. 3).

5 — 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentas, nustatantis bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatantis tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, p. 16, ir klaidų ištaisymas OL L 43, 2010 2 18, p. 7, ir OL L 130, 2013 5 15, p. 60).

6 — 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentas, nustatantis bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas („Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas“) (OL L 299, p. 1).

7 — 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamentuose (EB) Nr. 1782/2003 ir (EB) Nr. 73/2009 nustatytų kompleksinio paramos susiejimo, moduliavimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, taip pat Tarybos reglamente (EB) Nr. 479/2008 nustatyto kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisyklės (OL L 141, p. 8; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 44 t., p. 243), su pakeitimais.

Neapribojant jokių priemonių, kurių valstybės narės turi imtis, kad patvirtinamieji dokumentai būtų pateikiami nustatytu laiku ir taip būtų galima suplanuoti bei atlikti veiksmingą kontrolę, pirma pastraipa taikytina ir tiems dokumentams, sutartims ar deklaracijoms, kuriuos kompetentingos institucijos teikia pagal 12 ir 13 straipsnius, jei šių dokumentų, sutarčių ar deklaracijų pateikimas yra svarbi atitinkamos paramos skyrimo reikalavimų atitikties sąlyga. Tokiu atveju mažinama už atitinkamą paramą mokėtina suma.

Jei pateikti vėluojama daugiau nei 25 kalendorines dienas, paraiška nepriimama.“

17. Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnyje nustatytos taisyklės, kurios taikomos, kai deklaruojamas per didelis plotas. Šis straipsnis išdėstytas taip:

„Jei pasėlių grupės plotas, deklaruotas siekiant gauti paramą pagal paramos už plotą schemas <...>, yra didesnis už plotą, nustatytą pagal šio reglamento 57 straipsnį, paramos suma apskaičiuojama pagal nustatytą plotą, sumažinamą dvigubu nustatytu skirtumu, jeigu skirtumas yra daugiau kaip 3 % arba du hektarai, bet ne daugiau kaip 20 % nustatyto ploto.

Jeigu skirtumas yra didesnis nei 20 % nustatyto ploto, parama už plotus atitinkamai pasėlių grupei neskiriama.

Jeigu skirtumas didesnis nei 50 %, ūkininkui dar kartą neskiriama parama, kurios dydis lygus sumai, atitinkančiai deklaruoto ploto ir pagal šio reglamento 57 straipsnyje nustatyto ploto skirtumą. <…> Jei <...> visa ši suma negali būti išieškota per trejus kalendorinius metus, einančius po tų kalendorinių metų, kuriais nustatytas pažeidimas, likutis panaikinimas.“

18. 75 straipsnyje reglamentuojami *force majeure* ir išskirtinės aplinkybės. Jame numatyta:

„1. Jei savo įsipareigojimų ūkininkas neįstengė laikytis dėl <...> *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių, jis išsaugo teisę gauti paramą už tuos plotus ar gyvulius, kurie atitiko paramos skyrimo reikalavimus tuo metu, kai susiklostė išskirtinės aplinkybės. Be to, kai *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių nulemtas reikalavimų pažeidimas yra susijęs su kompleksiniu paramos susiejimu, atitinkamas sumažinimas netaikomas.

2. Apie <...> *force majeure* ir išskirtinių aplinkybių atvejus ūkininkas raštu praneša kompetentingai institucijai per penkias darbo dienas nuo tos dienos, kai jis turi galimybę tai padaryti.“

B – *Vengrijos teisės aktai*

19. Nutarimo Nr. 61/2009[8] 29 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kompetentinga institucija patvirtina, jog ta augalų rūšis paminėta pirmiau nurodytuose prieduose.

20. Be to, Nutarimo Nr. 61/2009 55 straipsnio 4 dalyje patikslinama, kad, jeigu atliekant patikrinimą vietoje nustatoma, kad reikalavimus paramai gauti atitinkantis asmuo neturi 29 straipsnio 3 dalyje paminėto sertifikato, visa pagalbos suma už atitinkamą sklypą nemokama vienus prekybos metus.

8 — 2009 m. gegužės 14 d. Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerijos nutarimas, kuriame nustatomi reikalavimai, taikomi agrarinės aplinkosaugos pagalbai, teikiamai Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (*Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V.14.) FVM rendelet*).

21. Remiantis Nutarimo Nr. 31/2010[9] 16 straipsnio 2 dalimi, Nutarimas Nr. 61/2009 papildytas nauja 43 straipsnio 6 dalimi. Pagal šią dalį tuo atveju, kai auginamos retos augalų veislės, prie išmokos paraiškos turi būti pridedamas retos augalų veislės sertifikatas, nurodytas Nutarimo Nr. 61/2009 29 straipsnio 3 dalyje. Naujoji nuostata įsigaliojo 2010 m. kovo 31 d.

II – **Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai**

22. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškios šios faktinės aplinkybės, kurios nurodytos toliau.

23. 2009 m. liepos 26 d. G. Szemerey pateikė žemės ūkio paramos paraišką. 2010 m. sausio 21 d. kompetentinga institucija tą paraišką patenkino. Vėliau, 2010 m. gegužės 16 d., G. Szemerey pateikė bendrosios išmokos paraišką pagal ariamos žemės ekologinio žemės ūkio programą.

24. Konkrečiau kalbant, 2010 m. gegužės 31 d. iš dalies pakeitęs savo paraišką, G. Szemerey prašė išmokėti agrarinės aplinkosaugos paramą už 52,9 hektaro. Kartu jis taip pat pateikė prioritetinės paramos, suteikiančios teisę gauti didesnę kitu pagrindu mokėtinos paramos sumą, už 29,69 hektaro (iš viso 52,9 hektaro ploto) paraišką dėl istoriškai ir kultūriškai arba genetiškai prioritetinių retųjų ir nykstančių augalų rūšių auginimo. Tam G. Szemerey buvo įsigijęs baltažiedžio barkūno (*Melilotus alba Medik*) ir rausvojo dobilo (*Trifolium hybridum L.*) sėklų.

25. 2010 m. pavasarį ir vasaros pradžioje šių retųjų augalų veislių pasėliai buvo suniokoti, ypač dėl potvynių. Dėl to G. Szemerey pateikė du pareiškimus dėl *force majeure* padėties: 2010 m. birželio 29 d. ir 2010 m. liepos 28 d. Vengrijos valdžios institucijų nurodymu G. Szemerey atitinkamo ploto naudojimo paskirties kodą pakeitė į kodą „atidėta žemė“. 2010 m. rugsėjo 30 d. kompetentingos institucijos priėmė pareiškimą dėl *force majeure* padėties.

26. Nors *force majeure* padėtis buvo pripažinta, 2011 m. kovo 19 d. kompetentinga institucija atmetė visą G. Szemerey išmokos paraišką ir skyrė jam 2 483 953 HUF administracinę nuobaudą, kuria nurodyta sumažinti paramą, kuri bus suteikta per trejus ateinančius metus pagal paramos už plotą paraiškas. G. Szemerey apskundė sprendimą skirti jam nuobaudą.

27. 2012 m. sausio 13 d. *Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Központi Szerve* (Centrinė žemės ūkio ir kaimo plėtros tarnyba; toliau – Tarnyba) patvirtino sprendimą remdamasi tuo, kad G. Szemerey nepateikė retos augalų veislės sertifikato, kuris turėjo būti pateiktas 2010 m. gegužės 15 d. (t. y. kai buvo pateikta išmokos paraiška) arba vėliausiai – 2010 m. birželio 9 d. Remdamasi tuo, Tarnyba tvirtino, kad nėra galimybės ištaisyti dokumentų, patvirtinančių paraiškos duomenis, trūkumo. Todėl ji nusprendė, kad G. Szemerey neturi teisės į prioritetinę paramą už retas augalų veisles, o šioms veislėms skirtos žemės plotas, nustatant teisę gauti paramą, laikytinas 0 hektarų. Atsižvelgdama į tai, kad deklaruoto ploto ir nustatyto ploto skirtumas sudaro daugiau kaip 50 % pastarojo dydžio, Tarnyba skyrė nuobaudą pagal Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnį.

9 — 2010 m. kovo 30 d. Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerijos nutarimas Nr. 31/2010, kuriuo iš dalies keičiamas Nutarimas Nr. 61/2009, kuriame nustatomi reikalavimai, taikomi agrarinės aplinkosaugos pagalbai, teikiamai Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (*Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet, valamint más, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott támogatásokról szóló miniszteri rendeletek módositásáról szóló 31/2010. (III.30.) FVM rendelet*).

28. G. Szemerey apskundė tą sprendimą *Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Gyula administracinis ir darbo teismas). Abejodamas dėl nacionalinės teisės aktų suderinamumo su Sąjungos teise, minėtas teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar reglamento [Nr. 796/2004] 20 ir 27 [konstatuojamosiose dalyse] ir reglamento [Nr. 1122/2009] 18, 23 ir 26 [konstatuojamosiose dalyse] įtvirtinti lankstumo ir galimybės pakeisti principai turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja tokia nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią tuo atveju, kai auginama reta augalų veislė, prie išmokos paraiškos turi būti pridėtas reto augalo sertifikatas, atsižvelgiant į tai, kad pagal administracinę praktiką prašymą dėl sertifikato buvo galima pateikti 2010 m. balandžio 2–15 d., t. y. tik prieš teikiant išmokos paraišką, sertifikatą pateikti buvo galima tik kartu su bendrąja paraiška ir pagal teisės aktus nebuvo galima ištaisyti paraiškos trūkumo – sertifikato nepateikimo?

2. Ar tokia nuostata suderinama su valstybės narės pareiga netrukdyti siekti bendrosios žemės ūkio politikos tikslų, o gal galima sakyti, kad 2010 m., kai buvo pakeisti teisės aktai ([Nutarimo Nr. 61/2009] 43 straipsnio 6 dalies pakeitimas, padarytas [Nutarimu Nr. 31/2010]), ūkininkų, auginančių retus augalus, pagal Sąjungos teisę turimos teisės į paramą veiksmingas įgyvendinimas tapo neįmanomas arba pernelyg sudėtingas ir nenuspėjamas?

3. Ar reglamento [Nr. 796/2004] 57 [konstatuojamajai daliai] arba reglamento [Nr. 1122/2009] 75 [konstatuojamajai daliai], ypač – proporcingumo principui, prieštarauja tokia administracinė praktika, pagal kurią tuo atveju, kai nepateikiamas reto augalo sertifikatas, neatsižvelgiant į tyčią, aplaidumą ir kitas aplinkybes, dėl visos paraiškos skiriama nuobauda už per didelio ploto deklaravimą, nors likusi paraiškos dalis dėl viso sklypo atitinka paramos skyrimo reikalavimus ir ūkininkas augina deklaruotus augalus deklaruotame plote?

4. Ar taikytini reglamento [Nr. 796/2004] 67 arba 71 [konstatuojamosiose dalyse] arba reglamento [Nr. 1122/2009] 75 [konstatuojamojoje dalyje] nurodyti atleidimo pagrindai tuo atveju, kai ūkininkas kaip ypatingą aplinkybę nurodo priešingą ar netinkamą administracinę praktiką ir tvirtina galintis įrodyti, jog administracinės įstaigos praktika visiškai ar iš dalies lėmė jo klaidą?

5. Ar galima patvirtintą ūkininko pareiškimą dėl *force majeure* padėties, kiek ji susijusi su visišku pasėlio (sėjos) netekimu, laikyti teisinga informacija, kuri minima reglamento [Nr. 796/2004] 67 [konstatuojamojoje dalyje] ir reglamento [Nr. 1122/2009] 93 [konstatuojamojoje dalyje], dėl kurios ūkininkui netaikomi reto augalo sertifikato nepateikimo padariniai ir dėl to jam netaikomos nuobaudos, susijusios su visa paraiška?“

29. Pastabas raštu šioje byloje pateikė G. Szemerey, Tarnyba, Vengrijos, Graikijos vyriausybės ir Europos Komisija, kurios visos, išskyrus Graikijos vyriausybę, per 2015 m. birželio 24 d. teismo posėdį pateikė pastabas žodžiu.

III – **Analizė**

A – *Preliminarios pastabos*

30. Pirmiausia būtina turėti omenyje, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismui pateikė kelis klausimus, kurie visi susiję su reglamentų Nr. 796/2004 ir Nr. 1122/2009 *konstatuojamosiomis dalimis*, o ne teisiškai privalomomis nuostatomis. Be to, prejudiciniuose klausimuose neminimi reglamentai Nr. 1698/2005 ir Nr. 1975/2006 dėl EŽŪFKP, kuriais nustatomas problemų, su kuriomis susiję prejudiciniai klausimai, sprendimo teisinis pagrindas. Be to, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą į tam tikrus svarbiausius klausimus, susijusius su nacionalinės teisės ir faktinėmis aplinkybėmis, neatsakyta.

31. Nors dėl to, žinoma, apgailestautina daugeliu aspektų, vien tik šios aplinkybės nepakanka, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų pripažintas nepriimtinu [10]. Ši išvada darytina remiantis bendradarbiavimu, kuriuo grindžiama SESV 267 straipsnyje nustatyta procedūra. Kaip pats Teisingumo Teismas yra daug kartų pažymėjęs, tokiu atveju būtent Teisingumo Teismas iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, pirmiausia remdamasis sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagrindais, turi išskirti Sąjungos teisės aspektus, kuriuos reikia išaiškinti nagrinėjant ginčo dalyką [11].

32. Vis dėlto, naudodamasis proga, norėčiau pabrėžti, kaip svarbu nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai apibrėžti (teisinės ir faktinės) analizės pagrindą. Ne tik tam, kad Teisingumo Teismui būtų lengviau atlikti savo užduotį, bet ir tam, kad visi norintieji pateikti pastabų galėtų tai padaryti [12]. Iš tiesų, kaip aiškiai matyti iš šioje byloje pateiktų pastabų, jeigu to nepadaryta, gali kilti painiavos ne tik dėl taikytino teisinio pagrindo, bet ir dėl prašyme priimti prejudicinį sprendimą išdėstytų faktinių aplinkybių.

33. Tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemini tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų, mano nuomone, nekliudo Teisingumo Teismui pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui visų Sąjungos teisės aspektų, kurie gali būti jam naudingi nagrinėjant bylą, išaiškinimo, kaip reikalaujama teismo praktikoje [13]. Šioje byloje, nepaisant jau minėtų nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą trūkumų, iš jos palyginti lengvai galima suprasti klausimus, kuriais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo patarimo.

34. Kaip suprantu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas faktiškai prašo patarti dviem klausimais. Pirmasis susijęs su veiksmų laisve, kuria gali naudotis valstybės narės kurdamos pagalbos schemų kontrolės mechanizmus, arba tiksliau tos laisvės ribomis. Antruoju klausimu teiraujamasi, kokios būtų tinkamos neišsamios išmokos paraiškos pateikimo pasekmės pagal tam tikrą pagalbos schemą.

35. Aptarsiu abu klausimus iš eilės. Kaip jau esu minėjęs [14], nederėtų pamiršti, kad ūkininkavimas yra profesinė veikla. Tą reikėtų turėti omenyje aiškinant ir taikant Sąjungos žemės ūkio teisės aktus.

10 — Dėl priimtinumo ribų žr. mano išvadą byloje *Gullotta ir Farmacia di Gullotta Davide &C.*, C-497/12, EU:C:2015:168, ypač jos 20 punktą.

11 — Neseniai priimto Sprendimo *Zaizoune*, C-38/14, EU:C:2015:260, 26 punktas ir jame nurodyta teismo praktika. Taip pat žr., be kita ko, Sprendimo *Fuß*, C-243/09, EU:C:2010:609, 40 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

12 — Žr., pavyzdžiui, Nutarties *Viacom*, C-190/02, EU:C:2002:569, 14 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

13 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

14 — Žr. mano išvados byloje *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:131, 71 punktą.

B – *Prievolė užtikrinti veiksmingą pagalbos schemų kontrolę*

36. Pirmasis ir antrasis prejudiciniai klausimai, kuriuos nagrinėsiu kartu, susiję su nacionalinės teisės, pagal kurią, teikdamas išmokos paraišką, ūkininkas privalo pateikti retos augalų veislės sertifikatą, kuriuo remiantis teikiama paraiška (dėl prioritetinės pagalbos išmokos), suderinamumu su Sąjungos teise. Šiuo klausimu Tarnyba ir Vengrijos vyriausybė teismo posėdyje tvirtino, kad paraišką išduoti sertifikatą galima teikti, neatsižvelgiant į atitinkamo augalo sėklų sėją. Jos taip pat teigė, jog sertifikato tikslas – identifikuoti retą augalų veislę, kuriai skiriama prioritetinė pagalba, ir taip padėti valdžios institucijoms nustatyti, ar galima tokią pagalbą skirti.

37. Iš anksto reikėtų pažymėti, jog, be jokios abejonės, veiksmingą pagalbos schemų kontrolę turi užtikrinti valstybės narės. Tiesą sakant, jos privalo tai daryti. Tai akivaizdu iš Reglamento Nr. 1698/2005 74 straipsnio ir Reglamento Nr. 1975/2006 5 straipsnio 1 dalies. Iš šių nuostatų suprantama, jog, siekdamos užtikrinti, kad Europos Sąjungos finansiniai interesai būtų veiksmingai apsaugoti, valstybės narės, pirma, turi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus. Antra, tam valstybės narės turi užtikrinti, kad įvairių pagalbos rūšių tinkamumo kriterijai būtų tikrinami pagal valstybių narių nustatytinus rodiklius, kuriuos būtų galima patikrinti. Kaip paaiškinta reglamente, tai būtina siekiant išvengti piktnaudžiavimo.

38. Vis dėlto valstybės narės savo nuožiūra sprendžia, kaip konkrečiai rengti patikrinimus (administracinius patikrinimus ir patikrinimus vietoje), kad būtų veiksmingai patikrinta atitiktis paramos skyrimo sąlygoms. Tai aišku iš Reglamento Nr. 1975/2006 10 straipsnio.

39. Šioje byloje, atrodo, neabejojama, kad nacionalinės teisės aktuose nustatyto reikalavimo pateikti sertifikatą teikiant išmokos paraišką tikslas yra suteikti kompetentingoms institucijoms galimybę *ex ante* patikrinti, ar laikomasi paramos skyrimo sąlygų pagal tam tikrą pagalbos schemą. Šia prasme šiuo reikalavimu padedama užtikrinti administracinės kontrolės veiksmingumą tikrinant, ar naudos gavėjas atitinka agrarinės aplinkosaugos pagalbos skyrimo reikalavimus. Todėl reikalavimas pateikti retos augalų veislės sertifikatą teikiant paraišką, atrodo, visiškai atitinka Sąjungos teisę. Tai ypač pasakytina dėl to, kad jo tikslas yra užtikrinti, kad kompetentingų institucijų vykdoma kontrolė būtų veiksminga, kaip reikalaujama pagal Reglamento Nr. 1698/2005 74 straipsnį.

40. Be to, iš bylos medžiagos ir Tarnybos ir Vengrijos vyriausybės teismo posėdyje pateiktų pastabų matyti, kad nacionalinės teisės aktais naudos gavėjams faktiškai leidžiama pateikti sertifikatą praėjus iki 25 kalendorinių dienų po išmokos už tam tikrus metus, kuriems skiriama pagalba, paraiškos teikimo termino (t. y. birželio 9 d.). Regis, tai visiškai atitinka Reglamento Nr. 1122/2009 23 straipsnį, pagal kurį naudos gavėjas gali pateikti paraišką praėjus paraiškos pateikimo terminui arba papildyti anksčiau pateiktą paraišką. Pagal Reglamento Nr. 1122/2009 23 straipsnio 1 dalį suma, į kurią ūkininkas būtų turėjęs teisę, jei paramos paraiška (ir patvirtinamieji dokumentai) būtų pateikta laikantis nustatytų terminų, mažinama 1 % už kiekvieną vėlavimo darbo dieną. Tokiu atveju mažinama už atitinkamą paramą mokėtina suma. Jei pateikti vėluojama daugiau nei 25 kalendorines dienas, paraiška nepriimama.

41. Man atrodo, kad šia nuostata, kurioje numatytas tam tikras lengvatinis laikotarpis išmokos paraiškai pateikti (pagal Reglamento Nr. 1122/2009 14 straipsnį), užtikrinamas lankstumas, kurį taip pat mini prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo požiūriu nematau priežasties, kodėl reikėtų manyti, kad aptariamos nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su sertifikato teikimu, neatitiktų Sąjungos teisės.

42. Tačiau yra dar du klausimai, kuriuos reikia aptarti.

43. Pirmasis klausimas – ar 2010 m. buvo įmanoma gauti sertifikatą ir atitinkamai prioritetinę pagalbą. Atsižvelgiant į griežtą požiūrį, kurio laikosi Teisingumo Teismas dėl valstybių narių prievolės užtikrinti pagalbos schemų kontrolės veiksmingumą [15], tik išimties tvarka gali būti laikoma, jog dėl priemonės, kuria užtikrinama veiksminga kontrolė, pažeidžiamas proporcingumo principas. Taip būtų tik tuo atveju, jeigu būtų faktiškai neįmanoma (arba bent jau itin sunku) gauti pagalbos.

44. Šiuo klausimu G. Szemerey teigia, kad sertifikatą galima gauti tik dėl pasodintų sėklų ir kad, norint gauti tokį sertifikatą, paraišką reikia pateikti iki balandžio 15 d. Jis teigia, kad dėl visų šių aplinkybių ūkininkui neįmanoma gauti prioritetinės pagalbos arba bent jau itin sudėtinga ją gauti, be kita ko, dėl augalų rūšių, kurias galima sėti vėliau nei kovo mėn. [16] Jeigu tai tiesa, mano nuomone, išsamios 2010 m. nacionalinės teisės aktų taikymo taisyklės tikrai neatitinka proporcingumo principo.

45. Tačiau man atrodo, jog būtų neteisinga daryti tokią išvadą, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali patikrinti, ar Tarnybos ir Vengrijos vyriausybės teismo posėdyje minėti dalykai pasitvirtina.

46. Iš tiesų, remiantis šių šalių teismo posėdyje pateiktais paaiškinimais, atrodo, kad svarstomas sertifikatas faktiškai gali būti gautas prieš sėjant sėklas (nes juo, regis, tiesiog patvirtinamas tam tikros augalų veislės retumas, kaip apibrėžta taikytinuose nacionalinės teisės aktuose). Be to, nacionalinės teisės aktuose nenustatyta jokio termino, iki kada turi būti teikiama paraiška išduoti sertifikatą, o vienintelis nustatytas reikalavimas yra tas, kad ūkininkas privalo pateikti sertifikatą kartu su išmokos paraiška (balandžio 15 d. yra tik orientacinė data). Jeigu taip ir yra, neįžvelgiu priežasties, kodėl reikėtų manyti, jog reikalavimus pateikti retos augalų veislės sertifikatą galima būtų laikyti neproporcingais siekiamam tikslui – užtikrinti veiksmingą *ex ante* kontrolę. Tačiau išsiaiškinti, ar taip yra, turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

47. Antrasis klausimas, glaudžiai susijęs su pirmuoju, kyla dėl teisinio saugumo principo. G. Szemerey taip pat pateikė argumentą (nuomonę, kuriai, regis, pritaria prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad aptariami teisės aktai buvo iš dalies pakeisti slaptai, ir naudos gavėjams buvo palikta tik maždaug dvi savaitės (nuo 2010 m. kovo 31 d. iki 2010 m. balandžio 15 d.), kad jie prisitaikytų prie naujų reikalavimų. Iš tikrųjų, pagal anksčiau galiojusias taisykles sertifikatą buvo galima teikti ir vėliau, vykstant patikroms vietoje (kurios, Tarnybos teigimu, galėjo vykti ne anksčiau kaip birželio 10 d.).

48. Nors patikrinti, ar teisės aktų keitimas iš dalies (arba išsamios jo įsigaliojimo taisyklės dėl 2010 m.) neatitinka teisinio saugumo reikalavimų [17], turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vis dėlto norėčiau pažymėti štai ką.

49. Pirma, reikalavimas pateikti retos augalų veislės sertifikatą nėra naujas: pasikeitė tik laikas, kada jis turi būti pateiktas valdžios institucijoms. Antra, ūkininkas, regis, galėjo gauti sertifikatą faktiškai nepasėjęs aptariamų retųjų augalų sėklų. Trečia, nėra teisinės prievolės pateikti paraišką išduoti sertifikatą ne vėliau kaip iki balandžio 15 d. [18] Šiuo klausimu Vengrijos vyriausybė teismo posėdyje patikslino, kad, jeigu ūkininkas norėtų užtikrinti, kad jis turėtų tą sertifikatą, kai teikia pagalbos paraišką, ta data yra *de facto* vėliausia įmanoma data, kada galima pateikti paraišką išduoti sertifikatą (jeigu ūkininkas nori išvengti, kad išmokos suma būtų mažinama). Vadinasi, 2010 m. laikotarpis, per kurį buvo galima pateikti paraišką išduoti sertifikatą, buvo šiek tiek (25 dienos) trumpesnis nei ankstesniais metais. Mano nuomone, teisinio saugumo požiūriu tai problemų nekelia.

15 — Šioje srityje valstybių narių prievolės teismo praktikoje aiškinamos griežtai, todėl joms reikia veiksmingų ir pakankamų kontrolės priemonių. Taip pat žr. Sprendimo *Syndicat OP 84*, C-3/12, EU:C:2013:389, 21–23 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką.

16 — Šalys taip pat nesutaria, kada pagal profesinius standartus reikėtų sėti augalų rūšių, kurias G. Szemerey ketino sėti (pirmiausia, baltažiedžio barkūno), sėklas.

17 — Nutarties *Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit*, C-24/13, EU:C:2014:40, 32 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

18 — Dėl ūkininko galimybių gauti sertifikatą nesėjant sėklų ir dėl neprivalomo balandžio 15 d. termino žr. šios išvados 46 punktą.

50. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad reglamentais Nr. 1698/2005 ir Nr. 1975/2006, aiškinamais kartu su Reglamentu Nr. 1122/2009, iš principo nedraudžiama priimti nacionalinių nuostatų, pagal kurias, norint auginti retą augalų veislę, kartu su išmokos paraiška reikia pateikti retos augalų veislės sertifikatą.

C – *Sertifikato nepateikimas ir atitinkamos nuobaudos*

51. Trečiasis, ketvirtasis ir penktasis prejudiciniai klausimai iš esmės susiję su nuobaudos, skirtos už svarstomo sertifikato nepateikimą, proporcingumu.

52. Šalys nesutaria dėl kelių svarbiausių dalykų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje. Dėl akivaizdžių priežasčių patikrinti šalių teiginių teisingumą turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

53. Pakartosiu, kad G. Szemerey tvirtina, jog negalėjo gauti to sertifikato dėl to, kad negalėjo pasėti sėklų, ir kuo greičiau pateikė paraišką dėl *force majeure* padėties pripažinimo. Jis taip pat teigė, kad dėl taikomų laiko apribojimų (dėl teisės aktų pakeitimų dėl reikalavimo pateikti sertifikatą kartu su paraiška) buvo praktiškai neįmanoma gauti sertifikato, kad būtų galima jį pateikti kartu su išmokos paraiška.

54. Kita vertus, Tarnyba tvirtina, jog sėja nebuvo būtina sąlyga sertifikatui gauti, ir bet kuriuo atveju, turint omenyje, kad vienas iš svarstomų augalų (baltažiedis barkūnas) sėjamas pavasarį, G. Szemerey, teikdamas paraišką, turėjo žinoti, kad negalės pasėti šios retos veislės augalo sėklų. Nors *force majeure* padėtis buvo patvirtinta, Tarnyba vis tiek skyrė nuobaudą pagal Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnį, kuris turi būti taikomas, kai deklaruojamas pernelyg didelis plotas.

55. Remdamasis nutartimi dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir prejudiciniais klausimais, manau, kad netgi darant prielaidą, jog G. Szemerey neatitiko prioritetinės pagalbos suteikimo reikalavimų, nes nepateikė reikalaujamo sertifikato, jis vis tiek turėjo teisę gauti bazinę pagalbos sumą pagal svarstomą pagalbos schemą. Būtent šiuo pagrindu vertinsiu skirtos nuobaudos proporcingumą.

56. Pirmiausia norėčiau pažymėti, kad, nepaisant su aptariamo sertifikato statusu susijusio neaiškumo (ar tai tinkamumo kriterijus, kad būtų suteikta prioritetinė pagalba[19], ar patvirtinamasis dokumentas)[20], aiškiausia tai, kad nepateikus sertifikato laiku (iki birželio 9 d.) prioritetinė pagalba neskiriama. Kaip suprantu, klausimas, į kurį nori gauti atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra šis: ar valstybės narės valdžios institucijos gali ne tik atsisakyti skirti prioritetinę pagalbą, bet ir skirti papildomų nuobaudų pagal Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnį už pernelyg didelio ploto deklaravimą.

57. Mano nuomone, negalima skirti papildomų nuobaudų nepažeidus proporcingumo principo.

58. Tai turėtų patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, bet taip yra todėl, kad, laiku nepateikus sertifikato, teisė gauti pagalbą apskritai neprarandama; toks asmuo tiesiog nebeatitinka reikalavimų, kad galėtų gauti didesnę sumą nei bazinė pagalbos suma – prioritetine pagalba vadinamą priedą. Turint tai omenyje, man būtų sunku pritarti tam, kad šiomis aplinkybėmis Vengrijos

19 — Sertifikato statusas yra nacionalinės teisės klausimas, į kurį turi atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Vis dėlto penktajame prejudiciniame klausime daroma nuoroda į su tinkamumo kriterijais susijusias konstatuojamąsias dalis patvirtina požiūrį, kad pats sertifikatas yra tinkamumo kriterijus. Be to, remiantis prielaida, kuria pirmiausia vadovaujasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, t. y. kad G. Szemerey turi teisę gauti bazinę pagalbos sumą, neatsižvelgiant į pavėluotą sertifikato pateikimą, darytina išvada, jog sertifikatas yra prioritetinės pagalbos suteikimo tinkamumo kriterijus.

20 — Kita vertus, iš Tarnybos ir Vengrijos vyriausybės teismo posėdyje pateiktų paaiškinimų galima suprasti, kad sertifikatas yra patvirtinamasis dokumentas.

kompetentingos institucijos teisingai pritaikė Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnį. Iš tiesų, ta nuostata taikoma konkrečiu atveju, kai deklaruotas pernelyg didelis plotas [21]. Tačiau šiuo atveju bendrasis plotas (52,9 hektaro) neginčijamas. Šiomis aplinkybėmis nuobaudos už pernelyg didelio ploto deklaravimą skyrimas nelabai dera su proporcingumo principu [22].

59. Dėl tinkamo teisinio pagrindo sertifikato nepateikimo pasekmėms nustatyti reikia pažymėti, kad tai galiausiai priklauso nuo sertifikato statuso: ar jis pats yra tinkamumo kriterijus, ar patvirtinamasis dokumentas.

60. Pirma, jeigu sertifikatas būtų pagalbos suteikimo tinkamumo kriterijus (o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), turi būti taikomas Reglamento Nr. 1975/2006 18 straipsnis. Pagal šią nuostatą, jeigu nesilaikoma tinkamumo kriterijų, prašoma paramos suma sumažinama arba neskiriama. Sprendimas neskirti pagalbos ir už atitinkamus kalendorinius metus, ir už kitus metus būtų pagrįstas tik tuo atveju, jeigu tinkamumo kriterijų nesilaikoma tyčia.

61. Antra, jeigu sertifikatas būtų laikomas tik patvirtinamuoju dokumentu, turi būti taikomas Reglamento Nr. 1122/2009 (EŽŪFKP srityje taikomo *mutatis mutandis*) 23 straipsnis, kuriame nustatytos specialios taisyklės, taikomos vėluojant pateikti patvirtinamuosius dokumentus. Toje pačioje nuostatoje išdėstytos visos paraiškos nepateikimo pasekmės: kaip paaiškinta šios išvados 40 punkte, jei pateikti vėluojama daugiau nei 25 kalendorines dienas, paraiška nepriimama ir išmoka nemokama.

62. Taigi, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytomis aplinkybėmis dėl proporcingumo principo negalima skirti nuobaudos už pernelyg didelio ploto deklaravimą, vadinasi, ir su visa paraiška susijusių nuobaudų, kaip apibrėžta Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnyje.

63. Dėl išsamumo pateiksiu dar vieną pastabą dėl *force majeure* padėties. Šiomis aplinkybėmis *force majeure* padėtis negali būti svarbi išmokant prioritetinei pagalbai skirtas lėšas, nebent pasitvirtintų G. Szemerey teiginys, jog sertifikatą buvo galima gauti tik pasėjus sėklas, o tai vėlgi turėtų patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Tokiu atveju tai, kad jis negalėjo sėti sėklų, bet kuriuo atveju galėtų pateisinti ūkininko sertifikato nepateikimą, jeigu būtų įvykdytos Reglamento Nr. 1122/2009 75 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos dėl pranešimo apie *force majeure* padėtį.

IV – **Išvada**

64. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* pateiktus klausimus atsakyti taip:

1. 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai ir 2006 m. gruodžio 7 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1975/2006, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisykles, susijusias su paramos kaimo plėtrai priemonėmis (su pakeitimais), aiškinamais kartu su 2009 m. lapkričio 30 d. Reglamentu (EB) Nr. 1122/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu, moduliavimu ir integruota administravimo ir kontrolės sistema pagal tame reglamente numatytas ūkininkams skirtas tiesioginės paramos schemas, ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 įgyvendinimo

21 — Taip pat žr. Reglamento Nr. 1975/2006 16 straipsnį dėl pernelyg didelio ploto deklaravimo EŽŪFKP srityje.

22 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Maatschap L. A. en D. A. B. Langestraat en P. Langestraat-Troost*, C-11/12, EU:C:2012:808, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu pagal vyno sektoriui numatytą paramos schemą, iš principo nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias norint auginti retų veislių augalus kartu su išmokos paraiška būtina pateikti retos augalų veislės sertifikatą.

2. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytomis aplinkybėmis dėl proporcingumo principo negalima skirti nuobaudos už pernelyg didelio ploto deklaravimą, kaip apibrėžta Reglamento Nr. 1122/2009 58 straipsnyje.